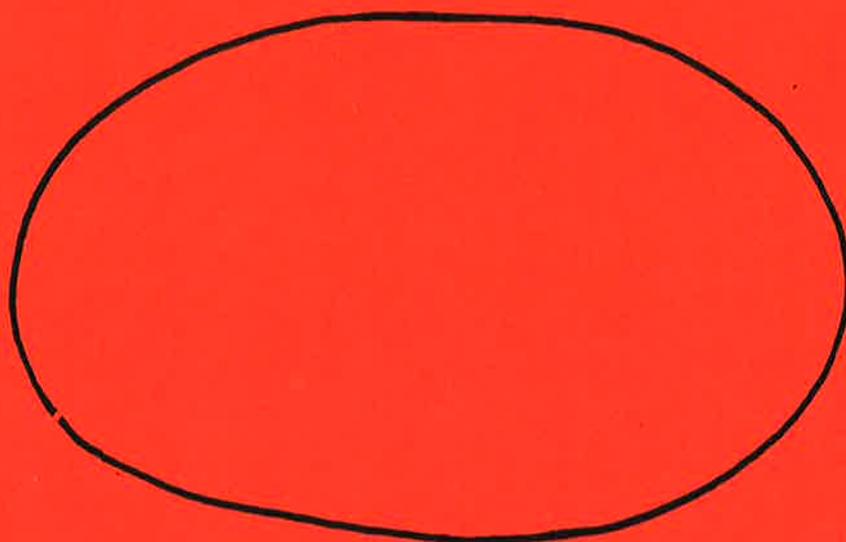

December 1983

BILAGSDEL

Stimulation af "ikke-udskilte læseklasseelevers"
motoriske udvikling

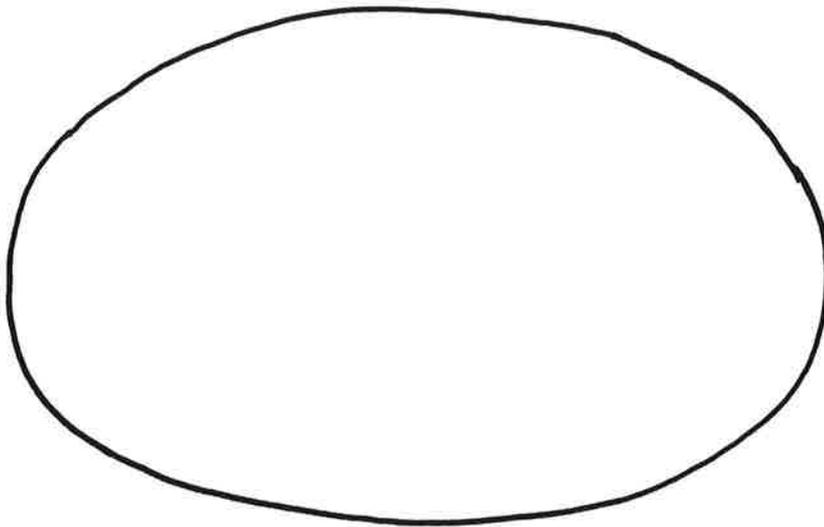
- motorisk træning i specialundervisningen -
ikke et alternativ, men et supplement.

December 1983

BILAGSDEL

Stimulation af "ikke-udskilte læseklasselever"s
motoriske udvikling

- motorisk træning i specialundervisningen -
ikke et alternativ, men et supplement.

B I L A G S D E L

Indholdsfortegnelse:

1. Projektbeskrivelse med kommentarer.
2. Brevet til hjemmene.
3. Skema nr. 1.
4. - - 2.
5. Spørgsmål til eleverne og disses samlede besvarelser.
6. Spørgsmål til specialundervisningslærerne og disses samlede besvarelser.
7. Spørgsmål til klasselærerne og disses samlede besvarelser.
8. Eksempel på øvelsesforslag.

Projektets titel:

Stimulation af ikke-udskilte læseklasselevers motoriske udvikling.

Problemformulering:

Hvorledes vil en undervisning, der stimulerer ikke-udskilte læseklasselevers motoriske udvikling påvirke disse elevers læse- og stavefærdigheder, således som disse færdigheder kan beskrives ved hjælp af prøver i højtlæsning, stillelæsning, auditiv og visuel stavning samt retskrivning.

Målgruppe:

Gruppe a

Gruppe b

Dataindsamling og planlægning:

15.05. - 15.06.1982: Det motoriske udviklingstrin samt læsestandpunkterne for de nævnte ikke-udskilte læseklasselevers findes. (Skema til dette vedlægges).

I. Elevgrupperne deles i 2 undergrupper

- a. En gruppe - eleverne fra
 - der skal have 2 timers motorisk træning om ugen af bevægelsespædagog og udover de timer, der allerede er afsat til specialundervisning. Denne undervisning følges op af specialundervisningslærerne efter nærmere aftale-

NB Det bemærkes, at elevernes daglige og ugentlige timetal vil overskride reglerne herom i folkeskoleloven, hvorfor der inden skal indhentes tilladelse hertil fra

- b. En gruppe - eleverne fra
 - der skal have 2 timers motorisk træning om ugen som del af deres specialundervisning. Denne undervisning varetages af bevægelsespædagogen og specialundervisningslæreren fællesskab og følges desuden op af specialundervisningslæreren.

II Skriftlig information til specialundervisningslærerne inden sommerferien.

III Skriftlig information til eleverne og deres forældre inden sommerferien.

Denne udformes således, at forældrene samtidig kan give tilladelse til timeoverskridelsen.

IV Endelig skemalægning for bevægelsespædagogens indsats.

Denne er afhængig af elevernes øvrige skema, lokallemulighederne og bevægelsespædagogens muligheder.

Anslået tidsforbrug til denne indledende del af projektet:

1 time pr. elev til test og bearbejdning af testen.... 22 timer
 Timer til planlægning, møder m.m..... 17 -

I alt 38 timer
 =====

Projektets udførelse:

Projektet tænkes afviklet i to halvdele.

1. del strækker sig over tidsrummet 10.08. - 10.12.1982 og omfatter eleverne fra
2. del strækker sig over tidsrummet 01.01. - 01.05.1983 og omfatter eleverne fra

På denne måde fås samtidig en kontrolgruppe, nemlig den gruppe elever, hvis motoriske træning først starter i 2. halvdel af skoleåret. Derudover vil der muligvis være kontrolmateriale at hente i de erfaringer og testresultater, der er beskrevet i delrapporterne vedrørende undervisning af ikke-udskilte læseklasselevere.

Tiden fra 1. maj til sommerferien bruges til sammenfatning og evaluering og rapportskrivning samt eventuel ny planlægning.

For at sandsynligheden for god effekt af den motoriske stimulation kan være til stede er følgende forhold vigtige:

1. God planlægning.
2. Et rimeligt intensivt undervisningsforløb. Vi har valgt 2 timer pr. uge i en 4 måneders periode pr. elev eller elevgruppe. Skulle specialundervisningslærerne efter nogen tid selv kunne klare en del af den motoriske træning af eleverne, kan de timer, som derved bliver frigjort for bevægelsespædagogen, med fordel anvendes til støtte for elever på andre klassetrin.
3. Optimal motivation hos eleverne. Vi mener, at dette bedst nås, når eleverne selv er med i planlægningen, og når de og deres hjem informeres om, hvilke funktioner på det motoriske område, den enkelte elev skal træne hjemme.
4. Optimal motivation hos de lærere, der giver eleven specialundervisning. Vi mener, at dette nås gennem et introduktionskursus for de implicerede lærere torsdag den 26. august 1982 samt gennem løbende information og instruktion givet af bevægelsespædagogen og - på læse-staveområdet - af konsulenten for specialundervisning.
5. Gode lokaleforhold. Dette er specielt nødvendigt, når det gælder træning af de grovmotoriske færdigheder. Imidlertid er det nok realistisk at mene, at dette ikke kan nås i første omgang, da der kun på få af skolerne er andre rum end gymnastiksalene, der egner sig til formålet. Vi må derfor i hvert enkelt tilfælde finde det bedst egnede ledige lokale.

Evaluering

Denne vil ligesom planlægningen finde sted i et samarbejde mellem bevægelsespædagogen, konsulenten for specialundervisningen og specialundervisningslærerne. Elevens egen vurdering skal ligesom klasselæreren med i det samlede billede.

Med i evalueringen skal mindst følgende punkter:

1. På hvilken måde og på hvilke områder har den motoriske støtte og stimulation haft indflydelse på/påvirket de ikke-udskilte læseklasselevers læse- og stavefærdigheder? Evalueringen foretages ved en sammenligning mellem eleverne i de forskellige grupper.
2. På hvilken måde og på hvilke områder har den motoriske støtte og stimulation påvirket de ikke-udskilte læseklasselevers motoriske udvikling?
3. Har der fundet en afsmitning sted til andre områder? Hvis ja, nævn da på hvilke.
4. Hvorledes har eleven oplevet undervisningen?
5. Hvorledes har specialundervisningslæreren oplevet forsøget?

Svarene på disse spørgsmål vil danne grundlaget for en ny planlægning af, hvorvidt forsøget skal videreføres eller ej, og hvorvidt det eventuelt videreførte forsøg skal finde sted i ændret eller uændret form.

Tidsforbrug for projektet:

2 timers undervisning pr. elev/elevgruppe pr. uge = 12 timer pr. uge.

Det anførte timetal vil i perioden fra 1. maj 1983 til skoleårets slutning medgå til evaluering, sammenfatning og rapportskrivning.

Gentofte, den 5. maj 1982.

Annemarie Goldschmidt
bevægelsespædagog

Jørgen Chr. Nielsen
konsulent for
specialundervisning

bilag 2
GENTOFTE KOMMUNE
PÆDAGOGISK PSYKOLOGISK

RÅDGIVNING
C. L. Ibsens Vej 60, 2820 Gentofte
Telefon (01) 65 80 18

Den August 1982

Bemærkninger til projektet:

Af forskellige årsager kom startskuddet først til at lyde i august 1982. Dette medførte, at både testning og start af undervisning fandt sted i begyndelsen af september. Elevernes forældre blev også først orienterede ved starten af skoleåret (august), ikke som planlagt allerede i juni.

Der blev afholdt et kort orienterende møde med samtlige specialundervisningslærere den 23. august, hvor disse alligevel var samlet.

4 skoler blev udvalgt, og udvælgelsen skete efter følgende kriterier: Der skulle være mange (fleest) ikke-udskilte læseklasseelever på 3., 4. og 5. klassetrin, således at projektet kom til at omfatte så mange elever som muligt. Af disse grunde blev det Hellerup skole og Ordrup skole i 1. halvdel af skoleåret og Tjørnegårdsskolen og Skovshoved skole i 2. halvdel af skoleåret.

Tanken om at dele elevgrupperne i 2 undergrupper, således som det står beskrevet nederst på side 1 og øverst på side 2 i projektbeskrivelsen, blev forladt, fordi vi mente, at en overskridelse af reglerne i folkeskoleloven ville være direkte uheldig.

Gentofte, den 5. februar 1983

Annemarie Goldschmidt
bevægelsespædagog

Jørgen Chr. Nielsen
konsulent for
specialundervisning

Til.....

Erfaringerne viser, at elevernes læse- og stavefærdigheder ofte hænger sammen med deres motoriske (bevægelsesmæssige) udvikling. Derfor iværksættes efter ønske fra Kulturel Forvaltning en udbygning og en mindre ændring i specialundervisningstimerne for en række elever på 3. - 5. klassetrin i en periode på ca. 3 måneder i skoleåret 1982/83.

Ordningen vil medføre, at Deres barn får tilbud om 2 timers motorisk træning om ugen som del af den almindelige specialundervisning.

Af hensyn til den videre tilrettelæggelse af undervisningen beder vi Dem på nuværende tidspunkt give tilladelse til,

1. at Deres barn deltager i den nævnte ordning,
2. at Deres barns motoriske udviklingstrin beskrives ved nogle legellignende funktionsprøver, der foretages af Gentofte Kommunes bevægelsespædagog Annemarie Goldschmidt.

Den motoriske træning vil blive ledet af Annemarie Goldschmidt. Deres barns danskfærdigheder vil samtidig rutinemæssigt blive beskrevet med gængse læse- og staveprøver. Disse prøver foretages af Gentofte Kommunes læsekonsulent Jørgen Chr. Nielsen. Ønsker De at vide mere, kan De henvende Dem til Annemarie Goldschmidt eller Jørgen Chr. Nielsen på ovennævnte telefonnummer.

Annemarie Goldschmidt
Jørgen Chr. Nielsen

Undertegnede ønsker/ønsker ikke (det ikke ønskede overstreges), at

_____ (barnets navn)

modtager tilbuddet om motorisk træning i forbindelse med specialundervisningen.

_____ (hjemmets underskrift)

Denne afriber bedes afleveret på skolen senest d.

Bevægelsespædagogens bemærkninger vedrørende elevens motoriske udvikling.

Bilag nr. 3

i.p.b. = intet præcise bevægelsesmonier
 o.k.k. = opmærksomhedsbetændelse kontrol
 a.s. = automatisk seerfærdighed

Skole: Navn:		Født:			Dato:	
Undersøgelse af motorisk udvikling		i.p.b.	o.k.k.	a.s.	Øvrige bemærkninger	Pædagogisk konsekvens
Grovmotoriske funktioner	stå på et ben (10 sek.)					
	stå på tå (10 sek.)					
	hoppe fjederhop					
	hinke					
	hoppe sidelæns					
	balancegang på linie					
	krybe					
	kravle					
Fimotoriske funktioner	fingeropposition					
	tommelens opposition					
	greb om blyant					
	klippe med saks					
Øje - hånd koordination	kaste-gribe stor bold					
	kaste-gribe lille bold					
	kaste bold op ad væg					
	studse bold mod gulv					
Oral motorik Mimik	række tunge					
	tungespids mod næse					
	tungediadoknese					
	mimik: glad - vred - ked af det					
	fløjte					
Koordination	reciprok koordination					
	krydsmønster-stående					
	krydsmønster-liggende					
	"sprællemænd"					
		kan ikke	usikker	Sikker	Øvrige bemærkninger	Pædagogisk konsekvens
Visuel perception	tændstiksmønstre					
	tegne tegning færdig					
	"kims leg"					
Tactil sans	skrive i håndfladen					
	skrive på ryggen					
	samtidig berøring af 2 fingre					
	samtidig berøring 2 steder på kroppen					
	føle former					
Kinestetisk sans Kropskendskab	efterligne bevægelser					
	benævne kropsdele					
	højre-venstre sikkerhed					
	spænding - afspænding					
	gør dig stor/gør dig lille					
	gør det hurtigt/gør det langsomt					
	stil dig midt i rummet					
	gå fremad - bagud - til siden					
	tegne kraks på tavlen					

Generelle indtryk:

Klasselærerens indtryk:

Idrætslærerens indtryk:

Tidligere støtte:

Bevægelsepædagogens bemærkninger vedrørende elevens motoriske udvikling.

Bilag nr. 4.

Skole:

Navn:

Undersøgelse af motorisk udvikling		Født			Øvrige bemærkninger	Dato
		i.p.b.	o.k.k.	a.s.		
Grovmotoriske funktioner	stå på et ben (10 sek.)					
	stå på tå (10 sek.)					
	hoppe fjederhop					
	hinke					
	hoppe sidelæns m. samlede fødder					
	hoppe fremad m. samlede fødder					
	balancegang på linie					
	krybe					
	kravle					
	trille					
Fimotoriske funktioner	fingeropposition					
	tommelens opposition					
	greb om blyant					
	klippe med saks					
Øje - hånd koordination	kaste/gribe stor bold					
	kaste/gribe lille bold					
	kaste bold op ad væg					
	studse bold mod gulv					

Oral motorik Mimik	række tunge					
	tungespids mod næse					
	tungediadokinese					
	fløjte					
Koordination Kinetisk sans og bevægelse	reciprok koordination - hænder					
	reciprok koord. - arme og ben					
	krydsmønster - stående					
	krydsmønster - liggende					
	indianerdans					
	gadedrengeløb					
	sprællemænd					
	tælle rytmisk					
		kan ikke	usikker	sikker		
Auditiv perception	huske 4 forsk. bevægelser					
Visuel perception	tændstikmønstre					
	tegne tegning færdig					
	"kims leg"					
Tactil sans	skrive i håndfladen					
	skrive på ryggen					
	samtidig berøring af 2 fingre					
	samtidig berøring 2 steder på kroppen					
	føle former					

Kinestetisk sans	efterligne bevægelser - arme og ben				
Kropskendskab	fingerimitation				
	benævne kropsdele				
	højre-venstre sikkerhed				
	spænding - afspænding				
	gør dig stor/lille				
	gør det hurtigt/langsomt				
	stil dig midt i rummet				
	gå fremad/bagud/til siden				
	tegne krydser på tavlen				

Antal m/hø.hånd:
 - m/v. hånd:
 - v/blik mod
 dominant hånd:

Almindelig gang

Almindeligt løb

Mimik/kropsudtryk

Øjets motorik: (følge en linie/ cirkel m.blikket	begge øjne samtidig	roligt	flakkende
	højre øje alene	roligt	flakkende
	venstre øje alene	roligt	flakkende

Øjendominans	højre	venstre	usikker
--------------	-------	---------	---------

Hånddominans	højre	venstre	usikker
--------------	-------	---------	---------

Styrke i indicatormuskel
 v. fiksering af blikket

højre øje	god	ikke god
venstre øje	god	ikke god
op	god	ikke god
ned	god	ikke god
mod højre	god	ikke god
mod venstre	god	ikke god

Generelle indtryk

Klasselærerens indtryk

Idrætslærerens indtryk

Nuværende og tidligere støtte

Bilag nr. 5

Mot. st. 1982-83

2.

Spørgsmål til eleven.

Kære .....

Her er nogle spørgsmål til dig. Jeg vil være meget glad, hvis du vil besvare dem og fortælle, hvad du synes, at du har fået ud af den undervisning, jeg har givet dig. Det betyder meget både for mig og for de elever, jeg skal til at undervise i resten af skoleåret. Du behøver ikke selv at læse spørgsmålene og heller ikke at skrive svarene, hvis du hellere vil have din lærer til at gøre det for dig. Sæt dig godt til rette på stolen og mærk fødderne mod gulvet, inden I går i gang.

Har du været glad for de timer, hvor du har arbejdet med øvelser (motorisk træning)? ja nej ved ikke
Fortæl med dine egne ord, hvorfor du har været glad og hvorfor ikke.

Har du kunnet lide den måde, du er blevet undervist på?
ja nej ved ikke
Hvad har du kunnet lide og hvad har du ikke kunnet lide?

Synes du, at det har været rart, når vi har skiftet mellem at lave øvelser og at læse? ja nej ved ikke

Synes du, at du er blevet motorisk bedre (bedre til at lave øvelser) i de tre måneder, du er blevet undervist?
ja nej ved ikke

Hvis du svarer ja, fortæl så på hvilken måde, du er blevet bedre og på hvilke områder.

Synes du, at du er blevet bedre til at læse i de sidste tre måneder?
ja nej ved ikke

Hvordan synes du, at det er gået med din lyst til at læse? Er den blevet større mindre eller er den uforandret ?

Synes du at undervisningen har betydet noget andet for dig?
ja nej ved ikke

Hvis du svarer ja, så fortæl med dine egne ord, hvad du synes, at den har betydet for dig.

Hvor mange dage om ugen har du lavet dine øvelser hjemme?
1 dag 2 dage hver anden dag hver dag

Hvilke øvelser laver du mest?

Hvornår laver du dem?

Mener du, at du selv kan mærke i din krop, hvornår du trænger til at holde en pause i læsningen/med lektierne og lave øvelser?
ja nej ved ikke

Hvordan har du det i kroppen, når du har lavet øvelserne? (Det vil sige: hvordan synes du at de virker?)

Har du vist din familie dine øvelser? ja nej

Hvordan vil du arbejde videre med det, du nu kan?

8
1

Samlet besvarelse af spørgsmål til eleverne:

(der har været 9 elever med i projektet. Af disse har den ene kun været med i den sidste tid. Også andre elever er af specialundervisningslærerne eller klasselærerne taget med til undervisningstimerne. Disse elever er blevet undervist i kortere eller længere tid, men deres besvarelse af spørgeskemaet er ikke taget med i den samlede besvarelse, da eleverne ikke hørte til gruppen af ikke-udskilte læseklasseelever)

Har du været glad for de timer, hvor du har arbejdet med øvelser (motorisk træning)? 7 svarer ja, 2 svarer ved ikke.

Eleverne uddyber svaret med deres egne ord:

- det var sjovt og spændende.
- det var skægt.
- jeg er blevet bedre.
- jeg er blevet bedre til at gribe bolde.
- jeg er glad for at komme ned at træne, fordi jeg lærer noget om musklerne og om, hvad jeg skal gøre - og øve med at løse.
- det var sjovt.
- fordi jeg har lært smaddermeget, som jeg har brug for.
- jeg synes, at jeg har lært noget. Jeg synes, at jeg er blevet bedre til at løse.
- det var måske lidt barnligt. Det var meget godt, men alligevel ikke rigtig rart. Jeg havde ikke noget imod det. Det var sjovt at prøve forskellige ting.

Har du kunnet lide den måde, du er blevet undervist på?

7 svarer ja, og 2 svarer ved ikke, og på spørgsmålet om, hvad de har kunnet lide, og ikke lide, svarer de:

- jeg kunne lide det hele.
- alt muligt.
- jeg kunne lide alle øvelserne.
- at gå på linie var sjovt (den bedste) og gadedrengeløb.
- boldspil og alt det andet var sjovt.
- jeg kunne godt lide alle øvelserne.
- jeg ved det ikke rigtigt, det er svært at svare på.

Synes du, at det har været rart, når vi har skiftet mellem at lave øvelser og at løse?

Hertil svarer de 8 af eleverne ja, den sidste ved ikke (den er den elev, der kun var med så kort tid, at han kun een gang prøvede at

Synes du, at du er blevet motorisk bedre (bedre til at lave øvelser) i de tre måneder, du er blevet undervist?

Hertil svarer alle ja, og de siger endvidere:

- jeg er blevet bedre til alle øvelserne.
- jeg er blevet bedre til at løse.
- jeg er blevet bedre til at gribe, gå på linie, kravle.
- bedre til benene og armene, hjernen og hjertet.
- jeg er blevet bedre til det med øjnene, til krydsmonster (liggende) og til sprællemanden.
- nu kan jeg lave alle øvelserne.
- jeg er blevet bedre til krydsgang
- jeg er blevet mere sikker, mere fri, f.eks. i gadedrengeløb.

Synes du, at du er blevet bedre til at løse i de sidste tre måneder? 8 elever svarer ja til spørgsmålet, 1 elev siger: måske lidt.

Hvordan synes du, at det er gået med din lyst til at løse?

Hertil svarer 8 elever: den er blevet større, mens 1 elev siger, at den er uforandret (en senere melding efter juleferien siger hun, at den nu er blevet større (spontan udtalelse)).

Synes du, at undervisningen har betydet noget andet for dig?

Ja fra 3 elever, nej fra 3 elever, ved ikke fra 2 elever og intet svar fra den sidste.

Svaret uddybes med

- jeg er blevet bedre til at løse og regne.
- jeg er stærkere.

Hvor mange dage om ugen har du lavet dine øvelser hjemme?

1 dag: 2 elever. 2 dage: 2 elever. Hver anden dag: 4 elever. Hver dag: 1 elev.

(En af de elever, der angiver at lave øvelser 1 dag om ugen, angiver samtidig, at han i begyndelsen lavede sine øvelser hver dag.)

Hvilke øvelser laver du mest?

- rygliggende krydsmonsterøvelse.
- sprællemanden.
- gribe og krybe, stå på eet ben, skyde med gevær.
- liggende krydsmonster på ryggen og på maven, stående krydsmonster, hvor jeg samtidig ser efter armen, fingerøvelser.

- krydsmønsterøvelser.
- øjenøvelser, krydsmønsterøvelser.
- sprællemanden.
- krydsmønsterøvelser på min seng, Gadedrengeløb.

Hvornår laver du dine øvelser?

- når jeg får lyst.
- det ved jeg ikke.
- lige så snart jeg kommer hjem, hvis jeg har tid. Ellers hos farmor.
- når jeg kommer hjem fra skole eller ved 4-tiden. Nogle gange, når jeg er ved at gå i seng, og så slapper jeg af bagefter eller læser.
- om eftermiddageh.
- når jeg har lyst.
- før og efter jeg læser lektier.
- om lørdagen.
- om eftermiddagen før lektierne.

Mener du, at du selv kan mærke i din krop, hvornår du trænger til at holde en pause i læsningen/med lektierne or lave øvelser?
ja: 4 elever. nej! 3 elever. ved ikke: 2 elever.

Hvordan har du det i kroppen, når du har lavet øvelserne? (Det vil sige: hvordan synes du, at de virker?)

- rart.
- bedre.
- så er man tørstig.
- jeg har det rart.
- jeg har det dejligt.
- jeg bliver let.
- oprasket.
- godt.
- bliver friskere, hovedet bliver lettere.

Har du vist din familie dine øvelser?

Hertil svarer alle 9 elever ja.

Hvordan vil du arbejde videre med det, du nu kan?

- lave øvelserne, når jeg har lyst, når jeg læser, hver dag.

- det er svært - læse mest.
- det ved jeg ikke, nu går jeg 2 gange om ugen til svømning.
- jeg vil arbejde videre for at lære mere og lave nye øvelser.
- jeg vil blive ved med at lave øvelserne hjemme.
- jeg vil lave øvelser, når jeg har tid og lyst.
- jeg vil bruge de øvelser, når jeg trænger til at blive frisk.
- det ved jeg ikke.
- vil gøre øvelser (flere), når jeg husker det og gerne hver dag.

Bemærkning: Hos een af de elever, som har været med i projektet, manglede den motoriske udvikling særlig meget i at være aldæssvarende. Trodsmeget flittig træning og trods god støtte fra hjemmets side, mangler der stadig en del. Ved konference med skolepsykologen, elevens lærere og undertegnede blev det i januar 1983 besluttet at søge ekstra støtte til motorisk træning i det kommende skoleår (\$ 14 f).

Gentofte i februar 1983.

Annemarie Goldschmidt.
bevægelsespædagog

Samlet besvarelse af spørgsmålene til eleverne.

(2. halvdel af skoleåret 1982-83)

Der har været 11 elever med i projektet. Af disse har den ene kun været med i en time om ugen og i kortere tid end de andre. Også andre elever er af klasselære ren eller specialundervisningslærerne taget med til undervisningstimerne. Disse elever er - i lighed med efterårts elever - blevet undervist i kortere eller længere tid, men deres besvarelser af spørgeskemaet er ikke taget med i den samlede besvarelse, da eleverne ikke hører til gruppen af ikke-udskilte læseklasselever.

Har du været glad for de timer, hvor du har arbejdet med øvelser (motorisk træning)? 11 svarer ja.

Eleverne uddyber svaret med deres egne ord:

- fordi jeg godt kunne lide det
- jeg synes, at jeg har fået noget ud af det, men jeg ved ikke hvad jeg har fået ud af det.
- de fleste øvelser var skægge.
- jeg har lært noget ved det - blevet bedre til at læse.
- jeg synes, det er meget rart at gøre det der.
- fordi øvelserne er morsomme, og fordi I er så rare.
- det er dejligt og rart at lave så mange ting.
- det har jeg ikke tænkt over.
- det har været meget sjovt og spændende.
- jeg synes, det har været hyggeligt, og jeg synes, jeg har fået noget godt ud af dem.

Har du kunnet lide den måde, du er blevet undervist på?

Alle 11 elever svarer ja, og på spørgsmålet om, hvad de kunne lide og ikke lide, svarer de:

- det er godt for mig.
- næsten det hele. Kunne meget godt lide det. Kunne godt være lidt kedeligt.
- jeg kunne ikke rigtig lide øjnøvelserne, især ikke om onsdagen (klorvand fra svømmehallen!)
- jeg har kunnet lide det hele.
- man bruger også hjernen og alt det der.
- øvelsen albuc mod knæ er dum, for jeg får ondt i knæet. Alt det andet kan jeg godt lide.
- det er lært forskellige navne på kroppen, og fordi Annemarie har lært om ryg - dvs laver og bruger ting.

(Elever: 2)

- kunne lide alt.
- jeg har ikke rigtig lagt mærke til, hvad det er, jeg har kunnet lide.
- jeg har kunnet lide det hele.

Synes du, at det har været rart, når vi har skiftet mellem at lave øvelser og at læse?

Hertil svarer 9 af eleverne ja, en ved ikke, og en svarer ikke.

Synes du, at du er blevet motorisk bedre (bedre til at lave øvelser) i de tre måneder, du er blevet undervist?

Hertil svarer alle ja, og de siger endvidere:

- jeg er blevet bedre til at læse og stavc - og jeg synes det hele.
- det har jeg ikke lagt mærke til.
- jeg er blevet bedre, fordi jeg har øvet mig hjemme.
- jeg er blevet bedre til at gøre øvelser, bedre til at koncentrere mig, bedre til at gøre flere svære øvelser.
- jeg er blevet mere modig.
- ja, det kan man da se.
- jeg øver mig og er blevet bedre til øvelser.
- jeg er blevet bedre til skolefag.
- jeg skal ikke tænke over, hvad jeg laver
- jeg er blevet hurtigere til at bevæge mig. Jeg er blevet bedre til at smutte ind på plads til morgensang.

Synes du, at du er blevet bedre til at læse i de sidste tre måneder?

10 elever svarer ja og en elev ved ikke. En elev tilføjer:
- jeg læser også tekster på TV og plakater.

Hvordan synes du, at det er gået med din lyst til at læse?

9 elever svarer større, 2 elever mener uforandret. 2 uddyber svaret:

- jeg har læst mange flere bøger nu end før.
- den er lidt mere end lidt større.

Synes du, at undervisningen har betydet noget andet for dig?

- 5 svarer ja, 2 svarer nej, og 4 siger ved ikke. Svaret uddybes med:
- jeg er blevet bedre til at læse, se og stava.
  - jeg er blevet hurtigere til at læse og har meget mere

(elever: 3)

- jeg er måske blevet lidt lettere. Før havde jeg nogen gange ondt i hovedet, det har jeg ikke mere.
- jeg er blevet bedre til alt, hvad vi laver oppe i klassen.
- timen har været rolig - jeg har ikke siddet som på knappenåle og tænkt på, at nu skulle jeg hjem og lave en masse lektier.

Hvor mange dage om ugen har du lavet dine øvelser hjemme?

- 1 dag: 1 elev. 2 dage: 1 elev. Hver anden dag: 5 elever.
Hver dag (+ søndag): 1 elev. De tre sidste svarer således:
- lidt forskelligt - især i week-end'en.
  - meget forskelligt.
  - 2 - 3 dage om ugen.

Hvilke øvelser laver du mest?

- krydsmønster.
- indianerdansen.
- gadedrengeløb, liggende krydsmønster, indianerdansen.
- liggende krydsøvelse.
- liggende krydsmønster.
- hinke, indianerdansen, albue mod knæ.
- liggende på ryggen. Kryds arme og benløft.
- sprællemænd. Liggende på ryggen, modsat arm og benløft.
- alle øvelserne.
- liggende krydsmønster, stående krydsmønster.
- liggende krydsmønster. Koncentrationsøvelsen.

Hvornår laver du dine øvelser?

- om aftenen.
- før og efter jeg læser.
- forskelligt.
- om-aftenen.
- ved 5 - 6 tiden eller om aftenen.
- om aftenen.
- mest om aftenen før lektierne.
- om aftenen, men i week-end'en om dagen.
- efter lektierne.
- ved 10-tiden, når jeg skal lave lektier.
- mest om aftenen lige før jeg går i seng.

(elever: 4)

Mener du, at du selv kan mærke i din krop, hvornår du træner til at holde en pause med lektierne/i læsningen og lave øvelser?

9 elever svarer ja, en elev nej, og en ved ikke.

Eleverne uddyber deres svar:

- (ja) en gang imellem.
- (nej) men nogen gange får jeg bare lyst til at lave øvelser.
- (ja), men hvis bogen er spændende, vil jeg måske gerne læse den færdig.

Hvordan har du det i kroppen, når du har lavet øvelserne? (Det vil sige: hvordan synes du, at de virker?)

- kroppen er let.
- lidt træt, især om mandagen, men da har jeg også haft gymnastik.
- jeg kan f.eks. læse hurtigere.
- har det bedre, er ikke så træt.
- ja, man kan mærke, at man er blevet stærkere og kvikere til at læse.
- så har jeg det meget godt.
- meget dejligt.
- er frisk og har lyst til at kaste mig over alt muligt.
- føler mig friskere.
- det har jeg ikke lagt særlig mærke til.
- man bliver frisk, det bliver man f.eks ikke af en gymnastiktime.

Har du vist din familie dine øvelser?

10 elever svarer ja, en svarer nej, kun mor.

Et par stykker uddyber deres svar:

- min far.
- min mor.

Hvordan vil du arbejde videre med det, du nu kan?

- på den samme måde.
- jeg vil blive ved med at bruge øvelserne fra papiret.
- det ved jeg ikke, men måske.
- jeg vil fortsætte med det.
- måske vil jeg prøve at finde på flere øvelser - også inde på Rigshospitalet.
- stadig øve en del om ugen, måske flere.

(elever: 5)

- vil prøve at huske at lave øvelserne, før man læser lektier.
- vil prøve at blive ved med øvelserne.
- ved det ikke.
- ved at prøve at blive ved med det.
- jeg vil lave dem oftere, end jeg har lavet dem nu.

Gentofte i juni 1983.

Annemarie Goldschmidt, bevægelsespædagog.

Bilag nr. 6

Mot. st. 1982-83

2.

Hvis du svarer ja, så skriv hvilke ændringer, du vil foreslå.

Spørgsmål til specialundervisningslæreren.

Kære.....

Her er en række spørgsmål, som jeg vil være glad, hvis du vil besvare så fyldestgørende, som det er dig muligt. Du får samtidig en række spørgsmål, som jeg vil bede dig hjælpe dine elever med at besvare. Jeg synes ikke, at det er nødvendigt, at eleverne selv skriver deres svar ned, med mindre de gerne vil, blot svaret bliver skrevet ned, som de siger det. På forhånd tak for din hjælp.

Mange hilsener fra *Annemarie*

Har du været glad for at være med i projektet?
ja nej ved ikke

Hvis ja, så fortæl hvorfor. Hvis nej, så fortæl hvorfor ikke.

Hvordan har du oplevet undervisningen, dens indhold og form?

Hvordan mener du, at eleverne har oplevet undervisningen?

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Mener du at undervisningsperioden skal være kortere eller længere? Eller den samme?

Har undervisningen i motorisk støtte og stimulation haft indflydelse på elevernes læse- og stavefærdigheder?

- ..... ja nej

Hvis du svarer ja, beskriv da på hvilken måde og på hvilke områder, du mener at indflydelsen har fundet sted.

-14-

Har der fundet en afsmitning sted til andre områder? ja nej
Hvis du svarer ja, nævn da på hvilke. (Følelsesmessige, sociale, intellektuelle, motoriske)

I hvor mange ugentlige timer har du fulgt med i elevernes motoriske træning?

.....
 .....

Har du integreret den motoriske træning i din egen undervisning af eleverne? ja nej

Hvis du svarer ja, skriv da i hvilket omfang.

Hvordan har du tænkt dig at fortsætte med det motoriske program, eleverne har fået?

Har du lyst til at arbejde med motorisk stimulation og træning i din specialundervisning af andre elever? ja nej

Hvis du svarer ja, skriv da lidt om i hvilket omfang og på hvilken måde. Hvis du svarer nej, skriv da hvorfor.

Er der noget, du har brug for at vide mere om for at kunne fortsætte selv? ja nej

Hvis du svarer ja, skriv da hvilket.

Skulle eleverne have været ude af klasseundervisningen i de to ugentlige timer, hvis vi ikke havde arbejdet med projektet?

Samlet besvarelse af spørgsmål til specialundervisningslærerne:
 (der har været 5 lærere involveret, af disse har nogle to eller tre elever med i projektet, andre kun een)

Alle 5 lærere har været glade for at være med i projektet. Lærerne udtrykker, at

- eleverne er blevet glade og har fået mere selvtilid.
- det var interessant at følge et energisk målrettet arbejde i en god atmosfære.
- det har været interessant og inspirerende.
- jeg har set nye muligheder. Dejligt at se elevens gå-på-mod m.h.t. at låne bøger. Har oplevet nogle af barn-dommens gymnastikøvelser.
- børnene, deres forældre og jeg har trængt til en impuls, der kunne sætte skub i en udvikling, der enten ikke var, eller var træg, og det synes jeg er lykkedes for samtlige elever.

Om undervisningen, dens indhold og form udtrykker lærerne sig således:

- inspirerende.
- glimrende. Hyggelige timer i en behagelig atmosfære.
- kan ikke besvares kort, men vigtige ting kan nævnes: indholdet var alsidigt, og hver øvelse var velbegrunder. For men var god.
- meget spændende.
- instruktiv og inciterende for elev og lærer.

Angående elevernes oplevelse af undervisningen, siger lærerne:

- de kunne lide den
- de syntes, at det var spændende, sjovt og afvekslende
- de har været glade, har moret sig, var stolte ved den sidsttest i slutningen af perioden.
- han har oplevet det positivt, og han har glædet sig til den.
- eleven var først meget modvillig, blev efterhånden interesseret, og til sidst kom hun glad af sig selv. Jeg tror, at hun er blevet sig mere bevidst og har fået selvtilid.

Angående spørgsmålet om undervisningen skal ændres, hvis forsøget skal fortsætte svarer i nej, 4 ved ikke. En af disse fire mener, at det er problematisk, at eleverne skal tages ud af undervisningen.

På spørgsmålet om undervisningsperioden skal være kortere eller længere, svarer 1 længere, 2 siger den samme, 1 siger: ikke kortere, og den lærer, hvis elev kun var med i kort tid, svarer ikke. En lærer giver udtryk for, at undervisningen af hendes elev bør følges op af bevægelsespædagogen.

Angående spørgsmålet om den motoriske træning har haft indflydelse på elevernes læse- og stavefærdigheder lyder svarene:

- 4 elever vurderes som værende bedre
- 1 elev ikke væsentligt bedre
- ved ikke for 2 elevers vedkommende
- 4 svar ved 2 elever

Dette var læsefærdighederne. Hvad stavefærdighederne angår, svarer en lærer nej for sin ene elev, resten svarer ikke. Det fremgår ikke klart af besvarelsenerne, hvor mange af svarene, der er afgivet på baggrund af testresultater, og hvor mange, der er afgivet på baggrund af lærerens skøn.

I øvrigt udtrykker lærerne sig på følgende måde:

- læsefærdigheden er blevet bedre, men det er for kort tid til at sige, om det skyldes de motoriske færdigheder.
- måske en bedring.
- eleven har større lyst til at læse og får læst flere frilæsningsbøger end ellers.
- eleven er blevet god til mange praktiske ting, især med sin krop, derfor har han oplevet ægte succes, som har ført til større gå-på-mod overfor læsning.
- eleven er blevet sikrere til stillelæsning og læser her hurtigere. Højtlesning og stavning har nærmest status quo. Jeg tror, at hun har fået så megen tro på sig selv, at der vil være en effekt på længere sigt. Det vil vise sig (formentlig til foråret). (I parentes skal bemærkes, at denne elev selv kom efter juleferien og gav mange eksempler på, hvad hun var begyndt at læse. Hun nævnte bl.a. reklametekster.)

4 lærere svarer ja til, at der har fundet en afsmittning sted til andre områder. 1 lærer svarer ikke (den lærer, hvis elev kun deltog i undervisningen i den allersidste tid).

Lærerne giver udtryk for følgende:

- eleverne har fået mere selvtillid og er blevet motorisk bedre.
- eleven føler sig mere sikker på det motoriske område,

og det er han glad for. Han har altid kunnet godt med sine kammerater og lærere.

- eleven fik større selvspekt, da han oplevede, at der her var et område, hvor han kunne gøre sig positivt gældende.
- der har fundet en afsmittning sted til det følelsesmæssige og sociale område. Eleven virker gladede og friere, spørger af og til selv, om hun "skal op til mig", d.v.s. til specialundervisningslæreren (hvilket hun aldrig har gjort før). Hun accepterer nu omsider, at hun har et handicap, som hun selv skal være med til at gøre mindre, og som hun ikke skal skamme sig over.

Lærerne har fulgt med i undervisningen fra 1/2 til 2 timer om ugen.

4 lærere svarer ja til, at de har integreret den motoriske træning i deres egen undervisning af eleverne. 1 lærer svarer nej til spørgsmålet (den lærer, hvis elev kun var med i projektet i den allersidste tid).

Lærernes øvrige kommentarer:

- det er ikke blevet til det omfang, som det måske burde,
- når lejlighed byder sig.
- 5 - (10) minutter af hver time.
- nærmest svarende til pausegymnastik: stående krydsmonsterøvelse, også gadedrengeløb på stedet, liggende krydsmonsterøvelse, tommeleens oppositionsbevægelse.

Lærerne har tænkt sig at fortsætte med det motoriske program eleverne har fået på følgende måde:

- spørge eleverne, om de har lavet øvelserne hjemme.
- det er svært at få tid til, men jeg vil prøve, når jeg har eleverne udenfor klassen.
- når eleverne bliver trætte: 2 - 5 minutters træning, så arbejde, igen 2 - 5 minutters træning, så ofte behovet er der.
- med korte programmer.
- jeg vil fortsætte med de øvelser, vi laver nu. Hvis der er brug for andre øvelser, må de med i det omfang, hvor vi har den fornødne plads ved læseklubben.

Alle 5 lærere siger ja til, om de har lyst til at arbejde med motorisk stimulation og træning i deres specialundervisning af andre elever. De uddyber svaret på følgende måde:

- så vidt muligt integreret i undervisningen

- hvis jeg ser, at undervisningen hjælper, vil jeg benytte den hyppigt. Jeg vil prøve de måder, jeg har set hos dig, og hvad jeg i øvrigt kan inspireres til under arbejdet.
- vil helst have hjælp udefra, som den jeg har fået nu. (den pågældende lærer har kun været med ganske få gange, da hendes elev først var med i den allersidste tid). Især hjælp til den indledende testning. Det kniber for mig at se, om eleverne gør det rigtigt, især hvis det går hurtigt (mangler øvelse). Omfanget vil være afhængigt af mange forskellige faktorer.
- vil lave krydsmønstreøvelser med alle elever og nå specielle ting med dem, der trænger til det. Da jeg som regel har flere elever ad gangen, vil det være rimeligt at tage alle med i den almindelige træning.

Alle lærere svarer, at de har brug for at vide mere for at kunne fortsætte selv, og de belyser det således:

- jeg synes at tiden har været for kort til at svare fyldestgørende på spørgsmålene.
- vi har jo alle brug for at vide mere om, hvad der sker i vore legemer (incl. hovedet) samt for sikre målemetoder for at det hjælper.
- jeg har brug for flere forskellige øvelser
- jeg har brug for en komplet oversigt over samtlige øvelser + evt. eksempler på timeplan.
- jeg har brug for beskrivelse af de tests, der bruges, og for beskrivelse af de øvelser, du har brugt, i det hele taget.

På spørgsmålet om, hvorvidt eleverne skulle have været ude af klasseundervisningen i de to ugentlige timer, hvis vi ikke havde arbejdet med projektet, svarer 2 lærere nej, 2 svarer måske og fra den sidste er der intet svar.

Gentofte i februar 1983.

Annemarie Goldschmidt
bevægelsespædagog

Samlet besvarelse af spørgsmål til specialundervisningslærerne.
(2. halvdel af skoleåret 1982-83)

Der har været 6 lærere involveret. Af disse har nogle haft flere elever med i projektet, andre kun een.

Alle 6 lærere har været glade for at være med i projektet.

Lærerne udtrykker, at

- det har været inspirerende og belærende at kunne følge det teoretiske stof op i timerne med praktisk/motorisk træning. Jeg har f.eks. lært at gå i gang med træningsøvelser, selv på den snævre plads i læsekinikken. Undervisningen har været en meget positiv oplevelse - også for eleverne.
- jeg har læst en del om motorisk træning og set en film, men det var meget spændende at prøve det i praksis.
- det er spændende at følge den fremgang, der er med ungerne ved en mere utraditionel undervisning - godt at få nogle flere strenge at spille på.
- jeg synes altid det er spændende at deltage i noget nyt, specielt i dette, hvor det har vist stor fremgang rent fagligt med eleverne.
- er blevet opmærksom på sammenhængen mellem fysisk styrke og intellektuelt arbejde.
- som lærer ved man ikke, hvordan de motoriske vanskeligheder hos læsesvage elever gribes an. Det har projektet lært mig noget om.

Om undervisningen, dens indhold og form udtrykker lærerne sig således:

- absolut god og tilfredsstillende. Også den forudgående testning af eleverne og redørelse for, hvad hensigten er med projektet, er det vigtigt, at lærerne (fag- + spec.uv.-lærerne) er med til.
- jeg har oplevet en dygtig og kærlig lærer, der havde alt tilrettelagt på bedste vis. Alt blev forklaret, så både elever og lærer kunne forstå det og gå ind for det, der skete.
- undervisningen har været veiltillættelagt og formidlet fantastisk godt.
- afvekslende - målrettet - god.

(spec.uv.lærere : 2)

- undervisningen har været spændende og varieret og har taget hensyn til hvert enkelt barns behov.

Anråbende elevernes oplevelse af undervisningen, siger lærerne:

- som et meget positivt supplement til specialundervisningen. Har været virkelig glade for træningstimerne og er med stor interesse og alvor gået ind for at følge deres træningsprogram op, både i lek-timerne og i hjemmet. De synes selv, at det har hjulpet dem til at blive bedre læsere.
- eleverne var meget interesserede. Jeg tror det er en positiv oplevelse for dem at gøre noget, der kan hjælpe dem med læsevanskeligheder - noget ikke bogligt - noget de forholdsvis nemt lærer.
- de har alle været begejstrede og følt fremgangen. De har været i stand til at øve hjemme.
- sjovt - afvekslende - motiverende - positivt - bedre til at bedømme sig selv.
- positivt - afvekslende - har givet bedre arbejdsindsats, også i klassen.
- det er mit indtryk, at både R..... og N..... har været meget glade for de timer. Jeg tror, de har betragtet timerne som en slags pusterum.

På spørgsmålet om undervisningsformen skal ændres, hvis forsøret skal fortsætte, svarer alle 6 lærere nej. En af lærerne tilføjer:

- timerne var gode - med 3 børn, men den bedste time var den sidste i læseklubben, hvor M..... fik enetime.

På spørgsmålet om undervisningsperioden skal være kortere eller længere eller den samme, svarer lærerne:

- undervisningsperioden er nok passende, men i hvert fald skal den ikke være kortere. Eleverne ville gerne have fortsat.
- den samme.
- gerne mere!
- må meget gerne være længere!
- et par måneder, som jeg har oplevet, er nyttige. Der skal nok være pause inden næste træning.
- den samme.

(spec.uv.lærere: 3)

Anråbende spørgsmålet, om undervisningen/den motoriske træning har haft indflydelse på elevernes læse- og staveferdigheder, lyder svarene:

- for 2 elever : ja, det skønner jeg
- for 8 elever : ja.
- for en elev: ?

En lærer - med to elever - tilføjer et P.S.: "Har kun trænet læseferdigheder."

I lighed med efterårets svar fremgår det ikke klart af besvarelserne, omsvarene er afgivet på baggrund af testresultater eller på baggrund af lærernes eget skøn.

Løvrigt udtrykker lærerne sig på følgende måde:

- større koncentrationsevne, større lyst til at gå i gang, mere udholdende, større interesse for at blive bedre.
  - jeg havde kun haft timer med M..... meget kort tid, før hun startede motorisk træning. Hun fortæller selv, at hun nu læser mange flere bøger.
  - læseprøve vil jo afsløre dette. Men jeg ved, at de er gået frem m.h.t. læsning, da vi har konstateret det i hver time, bl.a. i timerne med bevægelsespedagogen.
  - eleverne føler (og kan) nu at kunne læse en tekst mere sikkert og hurtigere med større forståelse end tidligere.
  - mere lyst til arbejdet. Bedre koncentration om arbejdet. Eleven lægger mere mærke til sin egen præstation.
  - det er lidt svært at svare på m.h.t. R....., da han ikke så ofte tager initiativ selv.
- Jeg tror, N..... har erkendt med sig selv, at hun læser for langsomt, og at det er hende selv, der må arbejde hårdt for at få læsehastigheden sat op.

4 lærere svarer ja til, at der har fundet en afsmithning sted til andre områder (7 elever). En lærer svarer ikke (2 elever), og en lærer svarer ved ikke for den ene elev, og ja for den anden. Lærerne giver derudover udtryk for følgende:

- M..... har hele tiden været relativt god motorisk - det har før hende været en tilfredsstillelse for en gangs skyld at klare sig godt og hurtigt blive endnu bedre.
- ja, på alle områder. følelsesmæssige, sociale, motoriske og intellektuelle. Børnenes selvbedømmelse er vokset - de bliver ikke længere op over for "svære ting" - hver sin i kant med nye udfordringer.
- ja, så absolut på alle områder.

(spec.uv.lærere: 4)

- intellektuelle og motoriske
- jeg ved ikke med R....., men med N..... har vi konstateret, at hun i nogle situationer tør sige fra, når der er noget, hun ikke kan klare.

Lærerne har fulgt med i undervisningen i 2 timer om ugen, bortset fra en lærer, hvis elev kun fik en ugentlig times motorisk træning, og en lærer, hvis ene elev i en to måneders periode havde kursus på ordblindelinstitutet. Bortset fra disse to måneder var læreren dog med i begge timer.

5 af 6 lærere svarer ja til at de har integreret den motoriske træning i deres egen undervisning af eleverne. En lærer svarer: kun delvist.

Lærernes øvrige kommentarer:

- i specialundervisningstimerne, hvor vi gerne starter timen med vort "program".
- sikkert ikke nok, men efter de individuelle køreplaner er det meget nemmere at finde netop det, den enkelte elev trænger til.
- i spec.uv.timerne tager vi øvelserne en del af timen (f.eks. 10 min.)
- arbejdet ud fra øvelser, givet af bevægelsespædagogen.
- jeg har ikke haft meget mulighed for at gøre det.
- i de to resterende timer (vi har 4 timer sammen om ugen) har vi lavet øvelser i begyndelsen af timen.

Lærerne har tænkt sig at fortsætte med det motoriske program, de/eleverne har fået på følgende måde:

- ja.
- eleverne har fået et fint program (se i øvrigt svar på ovenstående spørgsmål: "efter de individuelle køreplaner er det meget nemmere at finde netop det, den enkelte elev trænger til.")
- ja!
- starte hver lektion med motorisk træning, derefter læse, og når behov føles, standse læsning og fortsætte med motorisk træning.
- som afbrydelse, når jeg ser eleven trænger til pause - gøre øvelser. Eventuelt starte med en øvelse for krop og en for øjnene.
- starte timen med øvelser i 10 minutter - og meget gerne også en kort øvelse til sidst. Men ordplanen siger mit,

(spec.uv.lærere: 5)

at klokken altid ringer for tidligt!!

Alle 6 lærere svarer ja til, at de har lyst til at arbejde med motorisk stimulation og træning i deres specialundervisning af andre elever. De uddyber svaret på følgende måde:

- efter de retningslinier, som dette projekt angiver.
- således at vi f.eks. starter med 5-10 minutters opvarmning - læser - og så tager 5-10 minutter på et senere tidspunkt.
- ja, fordi jeg tror på, og specielt nu har set, at den motoriske stimulation fremmer elevernes læsefærdigheder.
- som ovenfor - indlægge øvelser i de timer, jeg har eleven. Opfordre til at eleven tager øvelser som pause i lektielæsningen.
- jeg mener, at vi gennem P.P.R. må have hjælp til at sætte et program for de læsesvage elever. Projektet bør føres permanent og måske udvides til andre elever end de "ikke-udskilte læseklasselever".

4 af de 6 lærere svarer ja til, at de har brug for at vide mere for at kunne fortsætte selv. I svarer ikke, og I svarer: "nej, ikke i første omgang". Lærerne belyser det således:

- afhængigt af det fortsatte forløb og de individuelle "tilfælde".
- men det vil alligevel være fint, at bevægelsespædagogen af og til kontrollerer elev/lærer!
- jeg føler mig ikke helt sikker i at teste korrekt, vil gerne have bevægelsespædagogens assistance og hvis ikke, så nogle skemaer. Ser meget gerne, at et kursus kunne blive afholdt.
- eventuelt flere variationer af øvelser.
- jeg mangler hele den teoretiske baggrund for at kunne gå i gang selv. Og den kan måske læres. Til gengæld mener jeg, at vi som lærere skal trække på din (=bevægelsespædagogens) ekspertise og nu bevare det samarbejde, der er kommet i gang.

På spørgsmålet om, hvorvidt eleverne skulle have været ude af klassen i de to timer, hvis vi ikke havde arbejdet med projektet, svarer 4 lærere ja, 2 svarer nej eller måske.

Gentofte i juni 1983.

Annemarie Goldschmidt, bevægelsespædagog.

Bilag nr. 7

Mot. st. 1982-83

2.

Hvordan har du oplevet undervisningen?

Spørgsmål til klasselæreren.

En (eller flere) af dine elever har i en godt tre måneders periode fået en supplerende undervisning,, der omfatter støtte og stimulation af den motoriske udvikling. Til brug for evalueringen af projektet. stiller jeg dig en række spørgsmål, som jeg vil være glad for at du besvarer sårest muligt (inden jul).
På forhånd tak!

Mange hilsener fra *Ameliane*

Mener du at undervisningen har haft indflydelse på elevernes motoriske udvikling? ja nej ved ikke

Hvis du svarer ja, skriv da på hvilken måde.

Mener du, at undervisningen har haft indflydelse på elevernes læsestavefærdigheder?

..... ja nej
..... ja nej

Hvis du svarer ja, beskriv da på hvilken måde og på hvilke områder, du mener, at indflydelsen har fundet sted.

Har der fundet en afsmåkning sted til andre områder? ja nej
Hvis du svarer ja, nævn da på hvilke. (Følelsesmæssige, sociale, intellektuelle)

Har du været tilfreds med den måde, du er blevet informeret om undervisningen på undervejs? ja nej
Hvis du svarer nej, skriv da på hvilke områder, du ønsker ændringer.

Hvordan mener du, at eleverne har oplevet undervisningen?

Kunne du tænke dig at integrere øvelser, der kan bedre elevernes motoriske og kropslige funktioner, i dine almindelige timer med klassen? ja nej

Hvis ja, skriv da på hvilken måde.

Hvis nej, skriv da hvorfor?

Samlet besvarelse af spørgsmål til klasselærerne:

(der er 6 klasselærere involveret, af disse har nogle to elever med i projektet)

3 mener, at undervisningen har haft indflydelse på elevernes motoriske udvikling, 2 svarer ved ikke og en svarer slet ikke (hendes elev var kun med i den allersidste del af forløbet).

Lærerne udtrykker at

- eleven bevæger sig på en mere afslappet måde
- eleven er blevet meget mere bevidst om sin krop og friere.

3 lærere mener, at undervisningen har haft indflydelse på elevernes læsefærdigheder, den ene af disse også på stavefærdighederne,

2 svarer ved ikke, og en er + svar (har selv kun været med i nogle uger p.g.a. barselsorlov.)

Lærerne udtrykker, at

- det er for tidligt at udtale sig herom
  - eleven har arbejdet på en ny og selvstændig måde med selv at skrive historier. Eleven er blevet mere aktiv.
  - eleverne er blevet mere motoverede og er nu i besiddelse af en vis mængde selvtillid. Eleverne lytter koncentreret til oplæsning af ny tekst og deltager med iver og med gode og fornuftige indlæg i den efterfølgende samtale.
- Elevernes læsestandpunkt er nu så godt, at en mere udvikling af form for integration kan påbegyndes.

5 lærere svarer, at der har fundet en afsmittning sted til andre områder, 1 er + svar.

Lærerne udtrykker, at

- afsmittningen har fundet sted på det følelsesmæssige område.
- eleven tør noget nu. Bedre formulering, mærkes især i klassens time.
- eleven er ikke så ofte som før i dårligt humør.
- til at begynde med var afsmittningen således, at eleven var mere positiv overfor specialundervisningen, men det gik desværre over. (Denne elev deltog kun i den allersidste del af forløbet.)
- eleven er meget gladede.

Ingen af lærerne kan svare på, hvorledes de har oplevet undervisningen, bortset fra en, der svarer, at hun ikke har oplevet noget særligt, fordi hun kun har været med i een time.

3 lærere udtrykker tilfredshed med den måde, de er blevet informeret på undervæjs, 2 er ikke tilfredse, 1 svarer ikke, men mener, at det skyldes hendes barselsorlov, at hun først er blevet sent informeret.

Lærerne udtrykker, at

- jeg ville gerne tidligere have set eleven i funktion
- jeg mener ikke, at jeg ville være blevet informeret tilstrækkeligt hvis jeg ikke havde haft mulighed for at tale med dig i de timer, hvor jeg fungerede som specialundervisningslærer for andre elever.

Lærerne mener, at eleverne har oplevet undervisningen

- positivt, meget positivt.
- at eleverne har været glade for undervisningen
- som til tider morsom, men de ved ikke, om det har hjulpet. De vil gerne gå til det igen.
- meget positivt til at begynde med, men løb senere sur i det (kom først med i den allersidste del af forløbet).
- efterhånden meget positivt.

En lærer udtrykker, at det er svært at sige, da eleven som regel svarer med enstavelisesord, og alle spørgsmål ville være styrende.

Alle 6 lærere kan tænke sig at integrere øvelser, der kan bedre elevernes motoriske og kropslige funktioner, i de almindelige timer med klassen,

Lærerne uddyber svaret:

- efter en periode, hvor eleverne har måttet koncentrere sig meget, fx. ved læsning og skrivning.
- synes om idéen, men kan ikke uden videre foreslå, hvordan den skal omsættes i praksis.
- som pause mellem 2 timer i træk f. eks. og mellem 2 forskellige discipliner i dansk.
- med nogle forskellige fingerøvelser
- tror, man skal starte i de små klasser. Der mangler man også som almindelig dansklærer øvelser.
- efter behov - enkelte elever.

Gentofte i februar 1983.

Annemarie Goldschmidt
bevægelsespædagog

(klasselærere: 2)

Har du været tilfreds med den måde, du er blevet informeret på undervejs?

Alle 5 lærere svarer ja til dette spørgsmål.

Hvordan mener du, at eleverne selv har oplevet undervisningen?

- som en god fornyelse.
- de har glædet sig til timerne - altid kun udtrykt tilfredshed med undervisningen.
- meget positivt.
- de har begge vist, at undervisningen har været en positiv oplevelse for dem.
- eleverne har været utrolig glade for at gå hos dig.

Kunne du tænke dig at integrere øvelser, der kan bedre elevernes motoriske og kropslige funktioner, i dine almindelige timer med klassen?

Hertil svarer alle 5 lærere ja, og de uddyber svaret:

- som pausegymnastik.
- ved at bruge 5-10 minutter af timen til disse øvelser.
- som pausegymnastik. I idretstimerne er det meget naturligt.
- sådan at jeg selv blev informeret om øvelser, subsidiært i vejledninger, jeg kan videregive.
- enten efter en grundig vejledning fra dig eller via et udvidet samarbejde med holdningspædagogen.

Gentofte i juni 1983.

Annamarie Goldschmidt, bevaringspædagog.

Samlet besvarelse af spørgsmål til klasselærerne.

(2. halvdel af skoleåret 1982-83)

Der har været 5 klasselærere involveret, af disse har nogle een, andre to og atter andre tre elever med i projektet,

2 mener, at undervisningen har haft indflydelse på elevernes motoriske udvikling (4 elever), 3 svarer ved ikke (7 elever).

De lærere, der svarer ja, udtrykker desuden at

- de har fået meget mere "styr" på sig selv.
- større sikkerhed i motorisk adfærd, herunder skrivning.

Mener du, at undervisningen har haft indflydelse på elevernes læse- og stavefærdigheder?

2 lærere svarer ja (6 elever), resten svarer ved ikke (5 elever).

Lærerne udtrykker, at

- de er blevet bedre og sikrere læsere.
- der er sket et skred - eleverne er blevet bevidste om problematikken.
- jeg har registreret, at de begge er blevet dygtigere til begge dele.
- det er meget svært for mig at vurdere, da N..... og R..... har så få timer hos mig.

Har der fundet en afsmitning sted til andre områder?

2 lærere svarer ja (4 elever), 3 lærere svarer ved ikke (7 elever).

Lærerne udtrykker, at

- børnene har været glade for undervisningen.
- eleverne er blevet mere "modige", tør give sig i kast med flere ting.
- kan jeg ikke vurdere.
- hun virker mere fri, presser selv på for at være med til at hjælpe i frikvarteret.

Hvordan har du oplevet undervisningen?

2 af de 5 lærere svarer ikke på spørgsmålet. De 3 andre svarer:

- positivt.
- som værende igangsetter og styrke for eleverne.
- som noget meget positivt, relevant og veltillrettelagt. Eleverne har været utrolig glade for at gå hos dig.

Kare

Her er nogle øvelser til dig. Det er meget vigtigt, at du laver dem hver dag, lige inden du læser lektioner. Mens du læser, så hold dig til en pause og lav 2 eller 3 af krydsmonster-øvelserne. (Jf. ek. nr. 1, 2 og 3)

1. krydsmonster med albue mod knæ

2. krydsmonster stående

- også med hop som indianerdans.

3. krydsmonster liggende på ryggen

4. krybe fast på maven - brug både arme og ben

5. kravle med lange, glidende bevægelser

6. løfte og sænke halsen mens du støtter dig til et bord

7. balancere på forskellige måder

8. træne tommelfingeren, når den kan nå helt over til det sted i hånden for lillefingeren.

God fornøjelse! Du har allerede lært meget. Vi ses onsdag og fredag.
Hilsen fra Ammeronia

Kare

Nu har jeg skrevet nogle øvelser til dig. Det er meget vigtigt, at du laver dem hver dag, lige inden du læser lektioner. Mens du læser, så hold dig til en pause og lav 2 eller 3 af krydsmonster-øvelserne.

1. krydsmonster med albue mod knæ

2. krydsmonster stående

- også med hop, når det synes, at du kan.

3. krydsmonster liggende på ryggen

4. krybe fast på maven. Husk at bruge begge arme og begge ben.

5. kravle med lange, glidende bevægelser (i kryd).

6. balancere på forskellige måder. Træn selv på nogle.

7. tommelfinger-øvelse

8. bøjlen og fælens krydsgang. IKKE for hurtigt.

9. øjenøvelser. Bed eller din far eller mor om at hjælpe dig.

God fornøjelse! Du har allerede lært meget. Vi ses onsdag og fredag.

Hilsen fra Ammeronia

Du KAN og DU VIL

Bilag nr. 8. (2)

may 1783

Kære

Det er nu slut med de timer, vi har haft sammen. Du har gjort store fremskridt, og du skal bare blive ved med det, du er i gang med. Prøv også nye ting - du kan godt, bare du klemmer på.

Øv dig på balance

Hop fra sted til sted i "jorden er giftig".

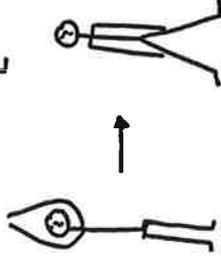
Hop over "balancebom".

Alle krydsmonter-øvelserne

- også med løb
- også med hop

Sprallemand

Øv dig på kroppens værne

lav øg til nogle øjenvæber, hvis du synes, at de er rare.

Og brug så din krop til alt muligt: løbe-gå-krawle - klatre - gyngte - spille bold - cykle - lave mad - købe ind og meget mere. Find sammen med din mor små opgaver, som kan være dine.
Hilsen fra Annemarie

may. 83

Kære

Nu er vi færdige med et arbejde sammen, du og jeg.

Brug din krop hver dag til så mange ting som muligt: cykle - løbe - gå - klatre og så videre

Brug dine hænder: Smør mad - lav mad bag brød - arbejd med træ, med værktøj.

Øvelser : noget med balance

noget med krydsmonter

noget med kondition

- også med hop!

øjenvæber.

Ha' det godt til vi ses igen.

Mange hilsener fra Annemarie

